

Hallituksen esitys eduskunnalle pienten eläkkeiden korottamista koskeviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansaneläkelakia, takuueläkkeestä annettua lakia, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia, eläkkeensaajan asumistuesta annettua lakia, maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettua lakia ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annettua lakia. Pieniä verorahoitteisia eläkkeitä korotettaisiin siten, että kansaneläkkeen täyttä määrää korotettaisiin noin 34 eurolla kuukaudessa ja takuueläkkeen täyttä määrää 50 eurolla kuukaudessa. Eläkkeensaajan asumistuen lisäomavastuurajaa ja lisäomavastuun kerrointa ehdotetaan muutettavaksi siten, että esityksen mukainen eläketulon muutos ei juurikaan vaikuttaisi eläkkeensaajan asumistukeen ja siten vähentäisi eläkkeensaajan käytettävissä olevien tulojen nousua. Lisäksi ehdotetaan maatalousyrittäjän luopumistukien täydennysosien muuttamista kansaneläkkeen määrään ehdotettavaa muutosta vastaavasti.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
Sisälyys.....	2
Yleisperustelut.....	4
1 Johdanto.....	4
2 Nykytila.....	5
2.1 Eläkkeet ja etuudet.....	5
Kansaneläke.....	5
Ylimääräinen rintamalisä.....	5
Takuueläke.....	5
Eläkkeensaajan asumistuki.....	5
Kuntoutusrahat.....	6
Luopumistuki.....	7
2.2 Eläkkeiden ja luopumistukien verotus.....	7
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	7
4 Esityksen vaikutukset.....	9
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	9
Vaikutukset kotitalouksien asemaan.....	9
Vaikutukset julkiseen talouteen.....	10
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	11
4.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	11
Vaikutukset kansalaisten asemaan yhteiskunnassa sekä vaikutukset yhdenvertaisuuteen, lapsiin ja sukupuolten tasa-arvoon.....	11
5 Asian valmistelu.....	11
6 Riippuvuus muista esityksistä.....	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1 Lakiehdotusten perustelut.....	13
1.1 Kansaneläkelaki.....	13
1.2 Laki takuueläkkeestä.....	13
1.3 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista.....	13
1.4 Laki eläkkeensaajan asumistuesta.....	13
1.5 Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta.....	14
1.6 Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta.....	14
2 Voimaantulo.....	14
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	15
Lakiehdotukset.....	17
1. Laki kansaneläkelain 19 §:n muuttamisesta.....	17
2. Laki takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	18
3. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 35 §:n muuttamisesta.....	19
4. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	20
5. Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta.....	21
6. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta.....	22
Liite.....	23

HE 43/2019 vp

Rinnakkaistekstit.....	23
1. Laki kansaneläkelain 19 §:n muuttamisesta.....	23
2. Laki takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta	24
3. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 35 §:n muuttamisesta	26
4. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	27
5. Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta.....	28
6. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta	29

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Pääministeri Rinteen hallituksen 3.6.2019 päivätyssä hallitusohjelmassa vuosille 2019—2023 päätettiin käyttää 183 miljoonaa euroa vuodessa pienimpien eläkkeiden korottamiseen noin 50 eurolla nettomääräisenä. Ohjelman mukaan korotus kohdistuisi arviolta noin 1 000 euron kuukausieläkkeeseen saakka ja se toteutettaisiin kansaneläke- ja takuueläkejärjestelmien kautta.

Eläkejärjestelmien ja Suomessa erityisesti kansaneläkkeen ja takuueläkkeen tavoitteena on eläkeläisköyhyyden torjuminen. Verorahoitteisilla eläkkeillä turvataan henkilön toimeentuloa silloin, kun oikeutta työeläkkeeseen ei ole tai työeläkkeen määrä jää vähäiseksi.

Eläkeläisten toimeentuloa ja pienituloisuutta on viime vuosina tutkittu mm. eläkeläisten tulojen ja toimeentulokokemusten pohjalta.¹ Tutkimusten mukaan vuonna 2014 eläkeläisistä 12,8 prosenttia oli pienituloisia, kun pienituloisuusraja perustuu 60 prosenttiin mediaanituloista. Pienituloisten eläkeläisten osuus on suunnilleen sama kuin pienituloisten osuus koko väestössä. Yksin asuvilla pienituloisuusriski on suurempi kuin perheellisillä sukupuolesta riippumatta. Naisilla pienituloisuusriski on miehiä suurempi, esim. vuonna 2014 naisten pienituloisuusaste oli 65—84-vuotiailla keskimäärin 14 ja miesten 9 prosenttia. Heikointa toimeentulo oli nuorilla eli alle 55-vuotiailla eläkeläisillä, joiden pienituloisuusriski vuonna 2014 oli 34 prosenttia. Takuueläkkeen saajista noin 45 prosenttia on alle 55-vuotiaita työkyvyttömyyseläkkeen saajia. Vuonna 2014 kaikista pienituloisista eläkeläisistä alle 55-vuotiaiden osuus oli 15 prosenttia ja 75 vuotta täyttäneiden osuus 40 prosenttia. Suurin osa pienituloisista eläkeläisistä oli vanhuuseläkkeellä ja selvä enemmistö heistä oli 75 täyttäneitä.

Eläkeläisten toimeentulokokemuksia tutkittaessa² on huomattu, että noin kymmenellä prosentilla on koettuna vakavampia vaikeuksia välttämättömyysmenojen kuten ruoan, lääkkeiden, terveydenhoidon ja liikenteen menojen kattamisessa. Toimeentulovaikkeudet liittyvät pienituloisuuteen ja heikoksi koettuun terveyteen. Työkyvyttömyyseläkeläisten kokemukset toimeentulosta ovat muita eläkeläisiä heikompia.

Eläkkeen aikainen heikko toimeentulon taso voi johtua esim. työuran aikana eläkettä kerryttäneiden tulojen vähydestä, jolloin toimeentulovaikkeuksia on voinut esiintyä jo työuran aikana. Pitkään jatkuva heikko toimeentulo vaikuttaa monilla elämän alueilla ja on yhteydessä myös heikoksi koettuun terveyteen.

¹ Esim. toim. Kuivalainen ym.: Eläkkeet ja eläkeläisten toimeentulo 1995–2015, Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 01/2017 sekä European Commission Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion Social Protection Committee: The 2018 Pension Adequacy Report: current and future income adequacy in old age in the EU

² Kati Ahonen, Liisa-Maria Palomäki ja Anu Polvinen: Eläkeläisten toimeentulokokemukset vuonna 2017, Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 03/2018

2 Nykytila

2.1 Eläkkeet ja etuudet

Kansaneläke

Kansaneläkelain (568/2007) tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan henkilön vähimmäistoimeentuloa työkyvyttömyyden ja vanhuuden varalta sekä Suomessa asuvan lesken ja lapsen vähimmäistoimeentuloa Suomessa asuvan henkilön kuoltua. Kansaneläkettä maksetaan vanhuuseläkkeenä ja työkyvyttömyyseläkkeenä. Kansaneläkelain mukaisena etuutena maksetaan myös perhe-eläkettä ja lapsikorotusta.

Kansaneläkejärjestelmässä vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyseläkkeen määrään vaikuttavat eläkkeensaajan perhesuhteet, muiden eläkkeiden määrä ja Suomessa asuttu aika. Kansaneläkkeen täysi määrä on avio- tai avoliitossa olevalle 557,79 euroa kuukaudessa ja muille 628,85 euroa kuukaudessa vuoden 2019 tasossa. Täyttä kansaneläkettä voi saada vain, jos eläkkeensaajan työeläkkeiden yhteismäärä on enintään 666,00 euroa vuodessa (noin 55,54 euroa kuukaudessa) vuoden 2019 tasossa. Tämän ylittävältä osalta työeläke vähentää kansaneläkettä 50-prosenttisesti. Kansaneläkkeen määrää tarkistetaan kansaneläkeindeksin mukaan.

Ylimääräinen rintamalisä

Ylimääräisestä rintamalisästä säädetään rintamasotilaseläkelaisissa (119/1977). Oikeus ylimääräiseen rintamalisään on Suomessa asuvalla rintamalisänsaajalla, jolle maksetaan kansaneläkettä. Jos ulkomailla oleskelu on vaikuttanut kansaneläkkeen määrään (suhteutus), ylimääräinen rintamalisä lasketaan suhteuttamattomasta kansaneläkkeestä. Tällöin eläkkeensaaja voi saada ylimääräistä rintamalisää, vaikka hän ei saa kansaneläkettä. Ylimääräinen rintamalisä on 45—25 prosenttia siitä henkilön kansaneläkkeen määrästä, joka ylittää 90,44 euroa kuukaudessa vuoden 2019 tasossa. Ylimääräisen rintamalisän määrä korottuu, kun kansaneläkettä korotetaan.

Takuueläke

Takuueläkkeestä säädetään takuueläkkeestä annetussa laissa (703/2010). Takuueläkkeen tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan eläkkeensaajan toimeentuloa maksamalla hänelle valtion varoista eläkettä, jos hänen eläkkeensä eivät muutoin riitä kohtuulliseen toimeentuloon. Takuueläke turvaa Suomessa asuvalle henkilölle vähimmäiseläkkeen, joka on 784,52 euroa kuukaudessa vuonna 2019, jos eläkkeensaaja ei saa lainkaan muita eläkkeitä. Pienimmän maksettavan takuueläkkeen eli 6,68 euroa kuukaudessa saa, jos kaikki muut eläkkeet ennen verotusta ovat yhteensä enintään 777,84 euroa kuukaudessa vuonna 2019. Takuueläkettä pienentävät kaikki muut eläkkeet Suomesta ja ulkomailta. Ne vähennetään takuueläkkeen täydestä määrästä täysimääräisinä. Laki takuueläkkeestä tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011. Takuueläkkeen määrää tarkistetaan kansaneläkeindeksin mukaan. Lisäksi takuueläkkeen määrää on korotettu indeksikorotuksesta erillisellä korotuksella viimeksi vuoden 2019 alusta.

Eläkkeensaajan asumistuki

Eläkkeensaajan asumistuesta säädetään eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa (571/2007). Lain tarkoituksena on alentaa Suomessa asuvan pienituloisen eläkkeensaajan asumiskustannuksia. Asumistuella täydennetään pientä eläkettä saavan henkilön perustoimeentulon turvaa. Eläkkeensaajan asumistukea ei myönnetä henkilölle, jolla on oikeus yleiseen asumistukeen. Yleisen asumistuen piiriin kuuluvat muun muassa lapsiperheet ja ne eläkkeensaajat,

jotka asuvat ruokakunnassa, johon kuuluu muita kuin eläkkeensaajan asumistukeen oikeutettuja henkilöitä eläkkeensaajan puolisoa lukuun ottamatta.

Eläkkeensaajan asumistuen saamiseen ja tuen määrään vaikuttavat eläkkeensaajan asumismenot, perhesuhteet, vuositulot ja omaisuus. Eläkkeensaajan asumistukea maksetaan 85 prosenttia perusomavastuun sekä tulojen perusteella määräytyvän lisäomavastuun ylittävistä kohtuullisista asumiskustannuksista. Lisäomavastuuta ei ole ollenkaan, jos eläkkeensaajan tulot ovat korkeintaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetyn lisäomavastuuran suuruiset. Yksinasuvan henkilön lisäomavastuuraaja on 8 676 euroa vuodessa. Avio- tai avoliitossa olevan henkilön raja on puolisoiden yhteenlasketussa vuositulossa 12 717 euroa vuodessa, jos toisella puolisoilla ei ole oikeutta eläkkeensaajan asumistukeen ja 13 936 euroa vuodessa, jos molemmilla puolisoilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen (rahamäärät vuoden 2019 tasossa). Jos lisäomavastuuraaja ylittyy, tukea pienentävän lisäomavastuun määrä on 40 prosenttia rajan ylittävästä vuositulon osasta. Asumistuessa huomioon otettavien vuositulojen määrää tarkistetaan kansaneläkeindeksin mukaan.

Kuntoutusrahat

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahetuuksista annetussa laissa (566/2005, jäljempänä kuntoutuslaki) säädetään nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärästä. Vähimmäismäärää koskevaa kuntoutuslain 35 §:ää sovelletaan, jos kuntoutujalla ei ole oikeutta määrältään suurempaan kuntoutusrahan kuntoutuslain muiden säännösten nojalla.

Nuoren kuntoutusraha ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusraha määräytyvät samalla tavoin kuin muut kuntoutusrahat eli joko työtulojen tai edeltävän etuuden perusteella. Vuoden 2020 alusta voimaan tulevan sairausvakuutuslain (1224/2004) muutoksen (535/2019) myötä myös kuntoutuslain mukaisen kuntoutusrahan määrän laskennassa siirrytään käyttämään henkilön vuosituloja. Vuositulossa huomioidaan henkilölle 12 kalenterikuukauden aikana maksetut palkkatulot, kyseisenä aikana voimassa ollut yrittäjän tai maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo, kyseiseen aikaan kohdistuva vakuutuspalkka tai kyseiselle ajalle myönnetty etuustulo. Vuositulolla korvataan nykyiset säännökset verotuksessa todettujen tai esitettyjen työtulojen sekä edeltävän etuuden käyttämisestä kuntoutusrahan perusteena. Henkilöllä on jatkossakin oikeus saada kuntoutusraha vähimmäismäärän suuruisena, jos kuntoutusraha jäisi vuositulojen perusteella laskettuna vähimmäismääräistä kuntoutusrahaa pienemmäksi. Käytännössä nuoren kuntoutusrahan ja kuntoutuslain 7 a §:ssä tarkoitettua nuoren ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan määrä on työtulojen puuttumisen vuoksi lähes aina vähimmäismäärän suuruinen. Kuntoutusrahan vähimmäismäärää tarkistetaan kansaneläkeindeksin mukaan.

Nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä korotettiin takuueläkkeen tasolle vuoden 2017 alusta voimaan tulleella kuntoutuslain muutoksella (1344/2016). Lakimuutoksen tavoitteena oli kannustaa osatyökykyisiä nuoria ja työelämää kiinnittymättömiä osatyökykyisiä aikuisia hakeutumaan ammatilliseen kuntoutukseen työkyvyttömyyseläkkeen sijaan ja tukea heitä ammatilliseen kuntoutumiseen, opiskeluun ja työllistymiseen sekä ehkäistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisiä. Lisäksi tavoitteena oli lisätä järjestelmän selkeyttä ja kannustavuutta.

Luopumistuki

Luopumistuen tarkoituksena on turvata maatalouden rakenteen parantamiseksi maatalouden tai porotalouden harjoittamisesta luopuneen yrittäjän toimeentulo ennen vanhuuseläkeikää. Maatalousyrittäjien luopumistuesta säädetään maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetussa laissa (612/2006) sekä maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (1293/1994). Edellä mainituilla luopumistukijärjestelmillä on yhtymäkohtia kansaneläkejärjestelmään ja takuueläkejärjestelmään.

Luopumistuki muodostuu perusmäärästä, joka määräytyy kuten maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukainen työkyvyttömyyseläke luopumishetkellä sekä luopumistuen täydennysosasta, joka määräytyy kuten kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke luopumishetkellä. Luopumistuen täydennysosaa maksetaan 65 vuoden ikään saakka. Maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain mukaisen luopumistuen perusmäärän maksaminen päättyy 63 vuoden iässä ja jatkuu tämän jälkeen maatalousyrittäjän eläkelain mukaisena vanhuuseläkkeenä. Maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukaisen luopumistuen perusmäärä muuttuu kuitenkin maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä.

Luopumistuen täydennysosan määrää tarkistetaan kansaneläkeindeksillä ja se rahoitetaan kokonaan valtion varoista. Henkilöllä, joka saa maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukaista luopumistukea on lisäksi oikeus takuueläkkeeseen takuueläkkeestä annetussa laissa säädetyin edellytyksin.

2.2 Eläkkeiden ja luopumistukien verotus

Kansaneläke, takuueläke ja luopumistuet ovat eläkkeensaajan veronalaista ansiotuloa. Niistä tehdään valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa eläketulovähennykset. Eläketulovähennysten johdosta täydestä takuueläkkeestä ei tarvitse maksaa veroa.

Kansaneläkkeen määrässä tapahtuvat muutokset vaikuttavat sekä kunnallisverotuksen että valtionverotuksen eläketulovähennysten määrään, koska eläketulovähennysten enimmäismäärät lasketaan kansaneläkkeen täyden määrän perusteella.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on eläkkeensaajien toimeentulon turvaaminen, köyhyiden ja osattomuuden vähentäminen sekä tasaisemmasta tulonjaosta huolehtiminen.

Pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentuloa ehdotetaan parannettavaksi kansaneläkettä ja takuueläkettä korottamalla. Kansaneläkettä ehdotetaan korotettavaksi noin 34 eurolla siten, että kansaneläkkeen täysi määrä yksinasuvalla olisi 662,86 euroa kuukaudessa ja avo- tai avioliitossa asuvalla 591,79 euroa kuukaudessa vuonna 2020. Korotuksen nettomäärä pienenee eläketulojen noustessa siten, että kokonaiseläkkeen ollessa noin 1000 euroa kuukaudessa nettokorotus on noin 19 euroa kuukaudessa. Takuueläkkeen määrää ehdotetaan korotettavaksi 50 eurolla siten, että takuueläkkeen täysi määrä olisi 834,52 euroa kuukaudessa vuonna 2020. Takuueläkettä saavilla nettoeläkkeen korotus on 47—50 euroa kuukaudessa. Kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korotukset sisältävät myös vuoden 2020 indeksikorotuksen ja korotusten euromäärät voivat vielä indeksikorotusten johdosta tarkentua, kun kansaneläkeindeksin pisteluvut vahvistetaan vuodelle 2020. Kansaneläkkeen tasokorotus korottaa ylimääräisen rintamalisän määrää, koska sen määrä lasketaan kansaneläkkeen määrän perusteella sekä sotilasavustuslain (781/1993) täyden perusavustuksen määrää, joka on sidottu kansaneläkkeen täyteen määrään.

Takuueläkettä koskeva tasokorotus korottaa myös eläketukea, joka on sidottu takuueläkkeen määrään. Muutosten euromäärissä on huomioitu valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennysten muuttaminen siten, että kansaneläkkeen indeksikorotuksen ylittävä korotus ei vaikuttaisi eläketulovähennysten määrään. Eläketulovähennyksiä koskevat muutokset sisältyvät valtiovarainministeriössä valmisteltavaan talousarvioesityksen yhteydessä annettavaan hallituksen esitykseen.

Eläkkeensaajan asumistukeen ehdotetaan muutosta, jolla osaltaan pyritään siihen, että huomioitavat eläketulot eivät juurikaan vaikuttaisi eläkkeensaajan asumistukeen ja siten vähentäisi eläkkeensaajan käytettävissä olevien tulojen nousua esityksessä ehdotetusta. Esityksen mukaan asumistuen lisäomavastuurajaa korotettaisiin vuoden 2020 alusta lukien yksinasuvalla henkilöllä 9 300 euroon vuodessa, avio- tai avoliitossa olevalla 13 341 euroon vuodessa, jos puoliso ei saa asumistukea ja 15 184 euroon vuodessa, jos myös puoliso saa asumistukea. Lisäksi lisäomavastuun kerrointa korotettaisiin 41,3 prosenttiin nykyisestä 40 prosentista.

Kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi vuoden 2020 alusta siten, että se säilyisi takuueläkkeen tasoisena. Tavoitteena on kannustaa osatyökykyisiä nuoria ja työelämään kiinnittymättömiä osatyökykyisiä aikuisia hakeutumaan ammatilliseen kuntoutukseen työkyvyttömyyseläkkeen sijaan ja siten parantaa työllistymisen edellytyksiä. Kuntoutusrahaa maksetaan keskimäärin 25 arkipäivältä kuukaudessa. Vuoden 2020 indeksitasossa kuntoutuslain 35 §:n mukainen vähimmäismääräinen kuntoutusraha olisi korotuksen jälkeen 834,75 euroa kuukaudessa. Kuntoutusrahan vähimmäismäärän korotus vaikuttaa myös ylläpitokorvauksen rajaan, joka on sidottu mainittuun vähimmäismäärään.

Maatalousyrittäjän luopumistukien täydennysosien määriä ehdotetaan muutettavaksi kansaneläkkeen määrään ehdotettavaa muutosta vastaavasti siten, että täydennysosan määrä muutettaisiin kansaneläkkeen täyteen määrään tehtävän muutoksen perusteella. Ehdotuksella turvataisiin luopumistuen saajien oikeus kansaneläkkeen korotusta vastaavaan luopumistuen täydennysosan korotukseen. Säännökset ovat tarpeen, koska luopumistukien täydennysosia ei voimassa olevien lakien mukaan tarkisteta sen myöntämisen jälkeen muusta syystä kuin perhesuhteiden muutoksen johdosta. Ne luopumistuet, joiden määrä jää takuueläkkeen täyttä määrää pienemmäksi, tulevat takuueläkkeeseen ehdotetun korotuksen piiriin mainitun lain kautta ilman luopumistukijärjestelmään otettavia nimenomaisia säännöksiä.

Pienten eläkkeiden korotus ehdotetaan toteutettavaksi kansaneläke- ja takuueläkejärjestelmien kautta. Kun muutos toteutetaan nykyisten järjestelmien periaatteiden mukaisesti, sen toteuttaminen ei aiheuta uusia tuloloukkuja, joissa rajaksi asetetun tulon ylittävillä bruttotuloilla eläkkeensaajan käytettävissä olevat tulot jäisivät pienemmiksi kuin rajaksi asetetun bruttotulon alittavilla tuloilla. Nykyisessä kansaneläkejärjestelmässä kansaneläkkeen määrä pienenee siihen vaikuttavien tulojen noustessa. Myös ehdotetun korotuksen määrä pienenee vastaavalla tavalla kansaneläkkeeseen vaikuttavien eläketulojen noustessa ja uusia tuloloukkuja ei muodostu. Kun korotus toteutetaan sekä kansaneläke- että takuueläkejärjestelmässä, se voidaan kohdistaa juuri pienimpien eläkkeiden korotukseen. Jos korotettaisiin vain kansaneläkettä, takuueläkkeen määrä pienentyisi kansaneläkkeen korotusta vastaavasti eivätkä takuueläkkeen saajien eläketulot nousisi lainkaan. Kansaneläkkeensaajien suuren määrän vuoksi ehdotettua suurempi tai pelkkä kansaneläkkeen täyden määrän korotus lisäisi myös muutoksen vaikutuksia valtion talouteen merkittävästi ehdotettua enemmän.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Ehdotuksen mukainen kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korotus kohdistuu niihin noin 609 000 eläkkeensaajaan, joiden kokonaiseläke on alle 1200—1300 euroa kuukaudessa. Mainitussa rajassa on vaihtelua riippuen siitä, onko eläkkeensaaja avio- tai avoliitossa vai yksinasuva henkilö. Muutoksen arvioidaan lisäävän takuueläkkeen ja kansaneläkkeen saajia noin 20 000 henkilöllä, jonka jälkeen takuueläkkeen saajia on noin 116 000, kansaneläkkeen saajia noin 606 000 ja eläkkeensaajien asumistuen saajia noin 220 000 henkilöä. Suurin osa takuueläkkeen saajista saa myös kansaneläkettä. Korotuksen nettomäärä pienenee eläketulojen noustessa siten, että kokonaiseläkkeen ollessa noin 1000 euroa kuukaudessa nettokorotus on noin 19 euroa kuukaudessa. Näitä alle 1000 euron kuukausittaisen omaeläkkeen saajia on noin 360 000 henkilöä. Kansaneläkkeen tasokorotus korottaa myös ylimääräisen rintamalisän määrää 25—45 prosenttia kansaneläkkeen tasokorotuksen määrästä, riippuen henkilön tuloista sekä sotilasavustuslain täyden perusavustuksen määrää. Takuueläkettä saavilla nettoeläkkeen korotus on 47—50 euroa kuukaudessa. Muutoksen jälkeen takuueläkkeen saajia on edellä mainitulla tavalla noin 116 000 henkilöä. Korotukset voivat toteutua edellä mainittua pienempinä silloin, jos eläkkeensaajan kansaneläke on suhteutettu Suomessa asuttuun aikaan tai jos eläke maksetaan varhennettuna. Takuueläkkeen korotus nostaa myös erityisen vaikeaan työmarkkina-asemaan joutuneille ikään-tyneille pitkäaikaistyöttömille maksettavaa eläketukea, joka on sidottu takuueläkkeen määrään. Takuueläkkeen määrään on sidottu myös työkyvyttömyyseläkkeen lepäämäänjättämisen minimiansaintaraja, jonka nousu mahdollistaisi hieman nykyistä suuremmat ansiot työkyvyttömyyseläkkeellä oleville.

Eläkkeensaajan käytettävissä olevien tulojen määrään vaikuttaa myös esimerkiksi muiden etuuksien määrä. Osa korotuksen piirissä olevista eläkkeensaajista saa eläkkeensaajan asumistukea, johon ehdotettu muutos vaikuttaisi siten, että eläkkeiden korotus ei juurikaan pienentäisi eläkkeensaajan asumistuen määrää. Kansaneläkkeen saajilla eläkkeensaajan asumistuki voi myös nousta muutamia euroja kuukaudessa. Ehdotetun eläkkeiden korotuksen piirissä on nykyisistä eläkkeensaajan asumistuen saajista noin 185 000 henkilöä eli lähes 90 prosenttia kaikista eläkkeensaajan asumistuen saajista, joita vuonna 2018 oli noin 209 600 henkilöä. Yleistä asumistukea saavilla noin 6000 eläkkeensaajaruokakunnalla asumistuen määrä voi pienentyä 0—17 euroa kuukaudessa ruokakunnassa olevaa eläkkeensaajaa kohden. Eläkkeiden korotuksen vaikutuksen suuruus yleisen asumistuen määrään riippuu muun ohella ruokakunnan muiden jäsenten tuloista.

Ehdotettujen pienten eläkkeiden tasokorotus vaikuttaisi tulonjakoon laskemalla hieman pienituloisuusastetta, kun pienituloisuusaste perustuu 60 prosenttiin mediaanituloista. Vuonna 2019 koko väestön pienituloisuusaste on 13,4 prosenttia eli pienituloisia on noin 739 600 henkilöä. Muutokset vaikuttaisivat siten, että pelkän vuoden 2020 indeksikorotuksen myötä pienituloisuusaste olisi 13,3 prosenttia vuonna 2020 eli pienituloisia olisi noin 732 000 henkilöä ja tasokorotuksen jälkeen 13,0 prosenttia, jolloin pienituloisia olisi noin 718 000 henkilöä. Vastaavasti gini-kerroin laskisi tasokorotuksen johdosta vuoden 2019 tasosta eli 28,0:sta siten että indeksikorotuksen jälkeen se olisi vuoden 2020 tasossa 28,0 ja tasokorotuksen jälkeen 27,9.³

³ Tulonjakovaikutukset on laskettu SISU-mallilla vuoden 2017 aineistosta simuloiduilla tuloilla. SISU-mallilla arvioitu pienituloisuusaste ei aina vastaa Tilastokeskuksen julkaisemia pienituloisuusasteita.

Ehdotetulla nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärän korotuksella turvataan nuorten ja työelämään kiinnittymättömien aikuisten toimeentuloa kuntoutumisprosessin aikana ja tuetaan kuntoutukseen osallistumista. Yleistä asumistukea saaviin ruokakuntiin kuuluvilla kuntoutusrahan saajilla yleisen asumistuen määrä voi pienentyä edellä kuvatulla tavalla. Vuonna 2018 vähimmäismääräisen nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan saajia oli yhteensä noin 16 100 henkilöä. Kuntoutusrahan vähimmäismäärän korotus ei muuta kuntoutusrahojen saamisen edellytyksiä eikä se siten laajenna kuntoutusrahan saajien joukkoa nykyisestä.

Luopumistukien täydennysmäärien korotusten piirissä olisi arviolta 1900 täydennysosaa oikeutettua. Täydennysosa on määrältään keskimäärin 179 euroa ja koko luopumistuki 815 euroa. Ne luopumistuet, joiden määrä on alle takuueläkkeestä annetussa laissa säädetyn määrän, kuuluisivat myös takuueläkejärjestelmään ehdotetun korotuksen piiriin. Alle ehdotetun uuden takuueläkkeen määrän suuruisia luopumistukia on maksussa 134 kappaletta. Näistä 37 on sellaisia luopumistukia, joissa perusmäärä on muuttunut maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi. Alle 1300 euron suuruisia luopumistukijärjestelmästä myönnettyjä etuuksia on yhteensä 1960, näistä 560 on sellaisia, joissa perusmäärä on muuttunut vanhuuseläkkeeksi ja maksetaan vain luopumistuen täydennysosaa 65 vuoden ikään saakka. Kansaneläkelain mukainen vanhuuseläke myönnetään luopumistukijärjestelmien piiriin kuuluville ikäluokille 65 vuoden iässä. Uusia luopumistukia ei enää myönnetä, mutta jo myönnettyjä luopumistukia maksetaan vielä pitkään. Viimeinen luopumistuki maksetaan kesäkuussa 2029.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Esityksessä ehdotettujen muutosten arvioidaan lisäävän julkisen talouden menoja kokonaisuudessaan noin 183 miljoonaa euroa, kun myös eläkkeiden korotuksesta aiheutuva verotuottojen kasvu otetaan huomioon. Kansaneläkeindeksin muutos aiheuttaa vuodelle 2020 lisäksi arviolta noin 24 miljoonan euron kustannukset, jotka aiheutuvat vuoden vaihteessa riippumatta tässä esityksessä ehdotetuista muutoksista. Kustannusarviossa on huomioitu kansaneläkemenon ja takuueläkemenon lisäys 223 miljoonaa euroa, eläketukimenon ja kuntoutusrahamenojen lisäys 10 miljoonaa euroa, ylimääräisen rintamalisän kustannusten lisäys 0,3 miljoonaa euroa, sotilasavustuslain perusavustuksen vähäinen vaikutus, eläkkeensaajan asumistuen menolisäys 4,5 miljoonaa euroa sekä luopumistukijärjestelmän kustannusten lisäys 0,5 miljoonaa euroa vuodessa. Vähennyksenä on huomioitu perustoimeentulotukimenon aleneminen 5,3 miljoonaa euroa. Lisäksi on huomioitu, että kansaneläkkeen korotus kasvattaa kunnallisverotuksen verokertymää noin 50 miljoonaa euroa. Kustannuslaskelmissa on otettu huomioon, että muutos kasvattaisi kansaneläkkeen ja takuueläkkeen saajien määrää arviolta 20 000 henkilöllä.

Kuntoutusrahamenot rahoitetaan sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen kautta. Kuntoutuslain 35 §:n mukaiset vähimmäismääräiset kuntoutusrahat rahoitetaan valtion varoista sairausvakuutuslain 18 luvun 13 §:n perusteella. Kuntoutusrahaan liittyvä menolisäys kohdistuisi siten valtion rahoitusosuuteen kuntoutusrahamenosta.

Ehdotetun muutoksen jälkeen vuonna 2020 kansaneläkemeno olisi yhteensä noin 2 300 miljoonaa euroa, takuueläkemeno yhteensä noin 264 miljoonaa euroa sekä valtion kuntoutusrahamenot ja eläketukimeno yhteensä noin 152 miljoonaa euroa.

Ehdotusten toimeenpanosta aiheutuu Kansaneläkelaitoksessa kertaluonteinen toimeenpanon kustannusten lisäys, jonka arvioidaan olevan 3,5 miljoonaa euroa. Tästä ratkaisutyön osuus on noin 2 miljoonaa euroa sekä asiakaspalvelun, etuusjärjestelmien kehittämisen, viestinnän, koulutuksen ja muiden kulujen osuus 1,5 miljoonaa euroa.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kansaneläkelaitos vastaa kansaneläkkeen, ylimääräisen rintamalisän, takuueläkkeen, eläketuen, eläkkeensaajan asumistuen, sotilasavustuksen, nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan sekä eläketuen toimeenpanosta. Esityksessä ehdotettujen muutosten myötä etuuksien piiriin tulee uusia henkilöitä ja kaikkien noin 600 000 nykyisen Kelasta eläkettä saavan etuuksien määrät tarkistetaan. Nykyisille eläkkeensaajille tasokorotus pyritään saamaan maksuun ohjelmallisesti pienin kustannuksin. Lisätyötä toimeenpanossa aiheutuu etuusjärjestelmämuutoksista, asiakasviestinnästä, asiakaspalvelusta sekä uusien etuudensaajien osalta ratkaisutyöstä. Maatalousyrittäjien eläkelaitos vastaa luopumistukijärjestelmän toimeenpanosta. Luopumistukien täydennysosien korotuksen toimeenpanosta aiheutuu lisätyötä, mutta korotus pyritään saamaan maksuun mahdollisimman pienin kustannuksin. Voimaantulovuoden jälkeen työmäärän lisäyksellä ei arvioida olevan vaikutusta toimeenpanijoiden henkilöresursseihin.

4.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset kansalaisten asemaan yhteiskunnassa sekä vaikutukset yhdenvertaisuuteen, lapsiin ja sukupuolten tasa-arvoon

Kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korotus parantaisi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten asemaa, koska sitä maksetaan henkilöille, jotka saavat joko pelkkää kansaneläkettä tai sen lisäksi pientä työeläkettä tai luopumistukea. Toisaalta korotus voi heikentää työeläkejärjestelmän kannustavuutta pienituloisilla työntekijöillä ja yrittäjillä, koska jatkossa aiempaa useammin myös työeläkettä kartuttaneen henkilön eläke on takuueläkkeen tasolla. Kansaneläkkeen saajista noin 64 prosenttia on naisia ja noin 6400 kansaneläkkeen saajalle maksetaan lapsikorotusta. Kansaneläkkeen saajista on työkyvyttömyyseläkkeellä runsas 140 000 henkilöä ja heistä noin 12 prosenttia on alle 30-vuotiaita. Takuueläkkeen saajista noin 56 prosenttia on naisia ja alle 30-vuotiaita noin 14 prosenttia. Näin ollen muutos parantaa hieman osaltaan myös naisten, nuorten ja lapsiperheiden taloudellista asemaa.

Nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärän tasokorotuksen ja säilyttämisen takuueläkkeen tasolla arvioidaan tukevan kuntoutustarpeessa olevien nuorten ja työelämään kiinnittymättömien aikuisten hakeutumista koulutukseen ja muuhun ammatilliseen kuntoutukseen työkyvyttömyyseläkkeelle hakeutumisen sijaan. Tähän nähden esityksen arvioidaan parantavan heidän mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille. Nykytiedon perusteella ei voida arvioida, onko kuntoutusrahan vähimmäismäärän korotuksella muita käyttäytymisvaikutuksia liittyen kuntoutukseen tai työhön siirtymiseen. Esityksen mukaisen nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärän saajien määrä (vuonna 2018 noin 16 100 henkilöä) huomioiden mahdollisen käyttäytymisvaikutuksen vaikutus julkiseen talouteen tai työllisyyteen ei kuitenkaan todennäköisesti olisi merkittävä. Jos korotusta ei tehtäisi, nuorille maksettavan kuntoutusrahan takuueläkettä alempi taso muodostaisi kannustinloukun, jonka arvioidaan lisäävän osatyökykyisten nuorten riskiä syrjäytyä kokonaan työelämästä.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun on osallistunut Kansaneläkelaitos.

Esityksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta: Akava ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Eläketurvakeskus, Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry, Kansaneläkelaitos, KT Kuntatyönantajat, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, oikeusministeriö, Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry, Suomen Yrittäjät ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja valtiovarainministeriö. Lausunnon antoivat Akava ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Eläketurvakeskus, Eläkeläisten etujärjestö EETU ry, Julkisen alan eläkeläisten liitto KELO ry, Kansaneläkelaitos, KT Kuntatyönantajat, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, oikeusministeriö, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen yrittäjät ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja valtiovarainministeriö.

Useimmat lausunnonantajat pitivät esityksen tavoitteita eläkkeensaajien toimeentulon turvaamisesta, köyhyyden ja osattomuuden vähentämisestä sekä tasaisemmasta tulonjaosta huolehtimisesta tärkeinä ja kannatettavina. Osa lausunnonantajista piti myös esityksessä ehdotettuja lainmuutoksia toteuttamistavaltaan perusteltuina tai pääosin kannatettavina. Muutosten toteuttamista ei pitänyt tarkoituksenmukaisena Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry ja myös Suomen Yrittäjät ry näki esityksessä merkittäviä ongelmia.

Monet lausunnonantajat kiinnittivät huomiota siihen, että kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korottaminen heikentää työeläkejärjestelmän kannustavuutta ja yleistä hyväksyttävyyttä erityisesti pienituloisilla työntekijöillä ja yrittäjillä.

Useat lausunnonantajat toivat lisäksi esiin mahdollisuuden parantaa pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa muilla kuin eläkkeiden määriin liittyvillä keinoilla, kuten riittävillä sosiaali- ja terveyspalveluilla sekä asumisen, palvelumaksujen, ruoan, lääkkeiden, liikkumisen ja energian hintaan kohdistuvilla toimilla.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos esitti lausunnossaan, että luopumistuen saajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi esitykseen sisällytettäisiin luopumistuen täydennysosan tarkistamista koskevat lainmuutokset. Esitykseen tehtiin ehdotusta vastaavat muutokset.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotuksen mukaisen eläkkeensaajan nettotulojen muutoksen toteutuminen edellyttää, että valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksiä muutetaan siten, ettei eläkkeiden korotus vaikuta eläketulovähennyksiin. Eläketulovähennyksiä koskevat muutosehdotukset sisältyvät valtiovarainministeriössä valmisteltavaan talousarvioesityksen yhteydessä annettavaan hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi vuoden 2020 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain 3 ja 12 §:n muuttamisesta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Kansaneläkelaki

19 §. *Kansaneläkkeen määrä.* Pykälässä säädetään kansaneläkkeen määrästä. Ehdotuksen mukaan yksinasuvan täysimääräisen kansaneläkkeen laissa mainittua määrää korotettaisiin 528,50 euroon ja avo- tai avioliitossa asuvan kansaneläkkeen laissa mainittua määrää korotettaisiin 471,84 euroon vuoden 2020 alusta lukien. Määrät vastaavat vuoden 2020 indeksitasossa 662,86 ja 591,79 euroa. Kansaneläkelaisissa säädettyt rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

1.2 Laki takuueläkkeestä

8 §. *Takuueläkkeen määrä.* Pykälän 1 momentissa säädetään takuueläkkeen määrästä. Ehdotuksen mukaan täysimääräisen takuueläkkeen laissa mainittua määrää korotettaisiin 665,37 euroon vuoden 2020 alusta lukien. Määrä vastaa 834,52 euroa vuoden 2020 indeksitasossa. Takuueläkkeestä annetussa laissa säädettyt rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

1.3 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

35 §. *Ammatillisessa kuntoutuksessa olevan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärä.* Pykälässä säädetään ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärästä. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi. Kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi pykälässä säädetty rahamäärä ehdotetaan korotettavaksi siten, että se vastaisi jatkossakin täysimääräisen takuueläkkeen tasoa. Ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärä olisi 30,71 euroa arkipäivältä vuoden 2010 indeksitasossa, jollei kuntoutujalla muiden kuntoutuslain säännösten nojalla ole oikeutta määrältään suurempaan kuntoutusrahan. Vuoden 2020 indeksitasossa vähimmäismäärä olisi 33,39 euroa arkipäivältä. Vähimmäismäärä koskisi myös kuntoutuslain 7 a §:n mukaisessa nuoren ammatillisessa kuntoutuksessa ja 19 §:n 2 momentin mukaisessa oppisopimukseen perustuvana oppisopimuskoulutuksena järjestetyssä ammatillisessa kuntoutuksessa olevia.

1.4 Laki eläkkeensaajan asumistuesta

11 §. *Asumismenojen omavastuuosuus.* Pykälässä säädetään asumismenojen omavastuuosuudesta. Omavastuuosuus koostuu kahdesta osasta, perusomavastuusta ja lisäomavastuusta, josta säädetään pykälän 3 momentissa. Pykälässä säädettyt rahamäärät vastaavat kansaneläkelakia ja takuueläkkeestä annettua lakia vastaavasti kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lisäomavastuun vuosittaista laissa mainittua tulo rajaa korotettaisiin yksinasuvan henkilön osalta 7 415 euroon vuodessa. Avio- tai avioliitossa olevan henkilön rajaa korotettaisiin puolisoitten yhteenlasketussa vuositulossa

10 637 euroon vuodessa, jos toisella puolisoilla ei ole oikeutta eläkkeensaajan asumistukeen ja 12 106 euroon vuodessa, jos molemmilla puolisoilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen. Vastaavat rahamäärät olisivat vuoden 2020 indeksitasossa yksinasuvalla henkilöllä 9 300 euroa vuodessa sekä avio- tai avoliitossa olevilla 13 341 tai 15 184 euroa vuodessa. Lisäksi lisäomavastuun prosenttiosuutta korotettaisiin molemmissa tilanteissa 41,3 prosenttiin vuodessa. Ehdotettujen muutosten johdosta esityksen mukainen eläkkeiden korotus ei juurikaan vaikuttaisi eläkkeensaajan asumistuen määrään.

1.5 Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta

31 §. *Luopumistuen täydennysosa.* Pykälässä säädetään luopumistuen täydennysosan määräytymisestä. Luopumistuen täydennysosa on yhtä suuri kuin se kansaneläke, joka luopujalle olisi myönnetty, jos hänellä luopumisen tapahtuessa olisi ollut oikeus kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen. Pykälän 2 momentin mukaan sen jälkeen, kun luopumistuki on myönnetty, täydennysosa tarkistetaan vain kansaneläkelain 24 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen perhesuhteiden muutoksen johdosta. Lisäksi pykälän 3 momentin mukaan täydennysosa tarkistetaan indeksillä siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin vuoden 2020 alusta voimaan tulevasta korotuksesta. Momentin mukaan 2 momentista poiketen 1 päivänä tammikuuta 2020 luopumistuen täydennysosaa saavan tai siihen oikeutetun henkilön täydennysosa muutettaisiin määrältään kansaneläkelain 19 §:n mukaiseksi. Luopumistuen täydennysosaan oikeutetuilla tarkoitettaisiin niitä henkilöitä, joille on myönnetty luopumistuki uinuvana tai luopumistuki on lepäävänä muiden ansiotöiden vuoksi eikä luopumistuen maksaminen ole vielä alkanut. Luopumistuen täydennysosaa ei ehdotetun muuttamisen yhteydessä muutoin tarkistettaisi.

1.6 Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta

19 §. Pykälässä säädetään luopumistuen täydennysosan määräytymisestä. Luopumistuen täydennysosa on yhtä suuri kuin se kansaneläke, joka luopujalle olisi myönnetty, jos hänellä luopumistuen alkaessa olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeenä myönnettyyn kansaneläkkeeseen. Pykälän 1 momentin mukaan sen jälkeen, kun luopumistuki on myönnetty, täydennysosan määrää tarkistetaan vain kansaneläkelain 24 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu perhesuhteiden muutoksen johdosta. Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan täydennysosa tarkistetaan indeksillä siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään.

Pykälän 3 momentissa on säännökset edellisestä kansaneläkkeen määrää koskevasta korotuksesta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin vuoden 2020 alusta voimaan tulevasta korotuksesta. Momentin mukaan 1 momentista poiketen 1 päivänä tammikuuta 2020 luopumistuen täydennysosaa saavan henkilön täydennysosa muutettaisiin määrältään kansaneläkelain 19 §:n mukaiseksi. Maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukaiset luopumistuen täydennysosien osalta kaikkien luopumistuen maksaminen on jo alkanut. Luopumistuen täydennysosaa ei ehdotetun muuttamisen yhteydessä muutoin tarkistettaisi.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020. Lakeja sovellettaisiin siten, että korotettuja eläkkeitä maksettaisiin ensimmäisen kerran tammikuussa 2020.

Maksussa olevat kansaneläke ja takuueläke muutettaisiin ehdotettujen lakien mukaiseksi ilman hakemusta. Kansaneläkelaitos antaisi muutoksesta päätöksen vain eläkkeensaajan pyynnöstä.

Näin toimien voitaisiin jonkin verran vähentää muutoksesta muutoin aiheutuvaa hallinnollista työtä. Vastaavasti Maatalousyrittäjien eläkelaitos muuttaisi täydennysosaan oikeutettujen täydennysosat ilman hakemusta ja antaisi muutoksesta päätöksen tuen saajan pyynnöstä. Takuueläkkeen osalta voimaantulosäännöksissä säädettäisiin lisäksi, että takuueläkkeestä annetun lain 10 §:ää ei sovellettaisi eli takuueläkettä ei tarkistettaisi, kun kansaneläke tai luopumistuen täydennysosa korottuu pelkästään esityksen mukaisella tasokorotuksella. Käytännössä takuueläkkeen tasokorotuksessa takuueläkkeen määrä muutetaan laskemalla se uudelleen siten, että kansaneläke ja luopumistuen täydennysosa otetaan huomioon 1 päivänä tammikuuta 2020 tasokorotettuna, mutta muut eläketulot siten, että eläkkeensaaja ei menettäisi työeläkkeiden ja muiden eläkkeiden kansaneläkeindeksiä suurempia indeksikorotuksia. Muista takuueläkkeeseen vaikuttavien eläkkeiden muutoksista johtuvat tarkistukset ja määräaikaistarkistukset tehtäisiin normaaliin tapaan takuueläkkeestä annetun lain 10 §:n mukaisesti.

Eläkkeensaajan asumistuki tarkistettaisiin esityksessä ehdotetun mukaiseksi kunkin etuudensaajan seuraavan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaisen tarkistuksen yhteydessä. Tarkistukseen saakka maksettaisiin entisen suuruista asumistukea.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotetut muutokset liittyvät perustuslain 6 §:n 1 momentissa ja 19 §:n 2 momentissa säädettyihin perusoikeuksiin. Mainitut säännökset koskevat yhdenvertaisuutta ja jokaisen oikeutta perustoimeentulon turvaan.

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Tällä yleisellä yhdenvertaisuuslausekkeella ilmaistaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskeva pääperiaate. Lisäksi siihen sisältyy mielivallan kieltö ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa. (HE 309/1993 vp, s. 42). Yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään. Lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa kansalaisia tai kansalaisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien kansalaisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia kansalaisille että asetettaessa heille velvollisuuksia. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa (HE 309/1993 vp, s. 42—43).

Perustuslain 19 §:n 2 momentin perusteella lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Säännös edellyttää, että lainsäätäjät takaa jokaiselle perustoimeentuloturva tarvitsevalle subjektiivisen oikeuden lailla säädettävään julkisen vallan järjestämään turvaan, joka on yhteydessä säännöksessä mainittuihin sosiaalisiin riskitilanteisiin samoin kuin lailla kulloinkin annettaviin säännöksiin saamisedellytyksistä ja tarveharkinnasta ja menettelymuodoista (HE 309/1993 vp, s. 70, mm. PeVL 55/2016 vp, s. 3 ja PeVL 48/2006 vp, s. 2). Perustoimeentuloa turvaavien järjestelmien tulee olla sillä tavoin kattavia, ettei synny väliinpuotoajaryhmiä (HE 309/1993 vp, s. 70/II, PeVL 48/2006 vp, s. 2, PeVL 6/2009 vp, s. 8/I).

Esityksessä ehdotetaan korotettavaksi verorahoitteisia eläkkeitä kansaneläkelain ja takuueläkkeestä annetun lain sekä luopumistukilainsäädännön soveltamisalalla sekä eläkkeensaajan asumistuen lisäomavastuun rajoja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain soveltamisalalla olevien henkilöiden osalta. Näiden etuuksien saamisen edellytykset vastaisivat periaatteiltaan nykyisiä laissa säädettyjä edellytyksiä.

HE 43/2019 vp

Esitykseen sisältyvät ehdotukset voidaan hallituksen käsityksen mukaan säätää tavallisessa lain-säättämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansaneläkelain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 19 §, sellaisena kuin se on laissa 1151/2007, seuraavasti:

19 §

Kansaneläkkeen määrä

Täysimääräinen kansaneläke on 528,50 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja on avio- tai avoliitossa, määrä on 471,84 euroa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa maksussa oleva kansaneläke muutetaan tämän lain mukaiseksi 1 päivästä tammikuuta 2020 ilman hakemusta. Kansaneläkelaitos antaa muutoksesta päätöksen eläkkeensaajan pyynnöstä.

2.

Laki

takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 8 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1320/2018, seuraavasti:

8 §

Takuueläkkeen määrä

Täysimääräinen takuueläke on 665,37 euroa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Tämän lain voimaan tullessa maksussa oleva takuueläke muutetaan tämän lain mukaiseksi 1 päivästä tammikuuta 2020 ilman hakemusta. Tällöin takuueläkkeestä vähennetään kansaneläkkeen määrä kansaneläkelain 19 §:n muuttamisesta annetun lain (_____/2019) mukaisesti korotettuna ja luopumistuen täydennysosan määrä maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta annetun lain (_____/2019) ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta annetun lain (_____/2019) mukaisesti korotettuna. Tämän lain mukaiseen takuueläkkeen muuttamiseen ei sovelleta takuueläkkeestä annetun lain 10 §:ää, jos kysymys on pelkästään kansaneläkkeen määrän muuttumisesta kansaneläkelain 19 §:n muuttamisesta annetun lain mukaisesti tai luopumistuen täydennysosan määrän muuttumisesta maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta annetun lain tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta annetun lain mukaisesti. Kansaneläkelaitos antaa muutoksesta päätöksen eläkkeensaajan pyynnöstä.

3.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 35 §, sellaisena kuin se on laissa 1321/2018, seuraavasti:

35 §

Ammatillisessa kuntoutuksessa olevan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärä

Kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärä on 30,71 euroa arkipäivältä, jollei kuntoutujalla muiden tämän lain säännösten nojalla ole oikeus määrältään tätä suurempaan kuntoutusrahaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 11 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 939/2014, seuraavasti:

11 §

Asumismenojen omavastuuosuus

Asumismenojen omavastuuosuus muodostuu perusomavastuusta ja lisäomavastuusta.

Perusomavastuu on 491,51 euroa vuodessa.

Lisäomavastuu on 41,3 prosenttia siitä vuositulon osasta, joka ylittää 7 415 euroa. Avio- tai avoliitossa olevan henkilön lisäomavastuu on 41,3 prosenttia siitä puolisoiden yhteenlasketun vuositulon osasta, joka:

- 1) ylittää 10 637 euroa, jos toisella puolisoilla ei ole oikeutta eläkkeensaajan asumistukeen; tai
- 2) ylittää 12 106 euroa, jos molemmilla puolisoilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Eläkkeensaajan asumistuki tarkistetaan tämä lain mukaiseksi tämän lain voimaantulon jälkeen seuraavan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaisen tarkistuksen yhteydessä.

5.

Laki

maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006)
31 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1293/2007, uusi 5 momentti, seuraavasti:

31 §

Luopumistuen täydennysosa

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, muutetaan luopumistuen täydennysosaa 1 päivänä tammikuuta 2020 saavan tai siihen oikeutetun henkilön täydennysosan määrä mainitusta ajankohdasta lukien kansaneläkelain 19 §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa luopumistuen täydennysosa muutetaan tämän lain mukaiseksi 1 päivästä tammikuuta 2020 ilman hakemusta. Maatalousyrittäjien eläkelaitos antaa muutoksesta päätöksen eläkkeensaajan pyynnöstä. Täydennysosaa ei muuttamisen yhteydessä tarkisteta.

6.

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) 19 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1162/2007, seuraavasti:

19 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, muutetaan luopumistuen täydennysosaa 1 päivänä tammikuuta 2020 saavan henkilön täydennysosa mainitusta ajankohdasta lukien kansaneläkelain 19 §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .
Tämän lain voimaan tullessa luopumistuen täydennysosa muutetaan tämän lain mukaiseksi 1 päivästä tammikuuta 2020 ilman hakemusta. Maatalousyrittäjien eläkelaitos antaa muutoksesta päätöksen eläkkeensaajan pyynnöstä. Täydennysosaa ei muuttamisen yhteydessä tarkisteta.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 2019

Pääministeri

Antti Rinne

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

kansaneläkelain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 19 §, sellaisena kuin se on laissa 1151/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §

19 §

Kansaneläkkeen määrä

Kansaneläkkeen määrä

Täysimääräinen kansaneläke on 506,35 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja on avio- tai avoliitossa, määrä on 449,13 euroa kuukaudessa.

Täysimääräinen kansaneläke on 528,50 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja on avio- tai avoliitossa, määrä on 471,84 euroa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa maksussa oleva kansaneläke muutetaan tämän lain mukaiseksi 1 päivästä tammikuuta 2020 ilman hakemusta. Kansaneläkelaitos antaa muutoksesta päätöksen eläkkeensaajan pyynnöstä.

2.

Laki

takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 8 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1320/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Takuueläkkeen määrä

Takuueläkkeen määrä

Täysimääräinen takuueläke on 631,69 euroa kuukaudessa.

Täysimääräinen takuueläke on 665,37 euroa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa maksussa oleva takuueläke muutetaan tämän lain mukaiseksi 1 päivästä tammikuuta 2020 ilman hakemusta. Tällöin takuueläkkeestä vähennetään kansaneläkkeen määrä kansaneläkelain 19 §:n muuttamisesta annetun lain (/2019) mukaisesti korotettuna ja luopumistuen täydennysosan määrä maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta annetun lain (/2019) ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta annetun lain (/2019) mukaisesti korotettuna. Tämän lain mukaiseen takuueläkkeen muuttamiseen ei sovelleta takuueläkkeestä annetun lain 10 §:ää, jos kysymys on pelkästään kansaneläkkeen määrän muuttumisesta kansaneläkelain 19 §:n muuttamisesta annetun lain mukaisesti tai luopumistuen täydennysosan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

määrän muuttumisesta maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta annetun lain tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta annetun lain mukaisesti. Kansaneläkelaitos antaa muutoksesta päätöksen eläkkeensaajan pyynnöstä.

3.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 35 §, sellaisena kuin se on laissa 1321/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

35 §

Ammatillisessa kuntoutuksessa olevan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärä

Kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärä on 29,16 euroa arkipäivältä, jollei kuntoutujalla muiden tämän lain säännösten nojalla ole oikeus määrältään tätä suurempaan kuntoutusrahaan.

Ehdotus

35 §

Ammatillisessa kuntoutuksessa olevan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärä

Kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärä on 30,71 euroa arkipäivältä, jollei kuntoutujalla muiden tämän lain säännösten nojalla ole oikeus määrältään tätä suurempaan kuntoutusrahaan.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 2020.*

4.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 11 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 939/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

11 §

Asumismenojen omavastuuosuus

Asumismenojen omavastuuosuus muodostuu perusomavastuusta ja lisäomavastuusta.

Perusomavastuu on 491,51 euroa vuodessa.

Lisäomavastuu on 40 prosenttia siitä vuositulon osasta, joka ylittää 6 986 euroa. Avio- tai avoliitossa olevan henkilön lisäomavastuu on 40 prosenttia siitä puolisoitten yhteensä lasketun vuositulon osasta, joka:

1) ylittää 10 240 euroa, jos toisella puolisoilla ei ole oikeutta eläkkeensaajan asumistukeen; tai

2) ylittää 11 221 euroa, jos molemmilla puolisoilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen.

Ehdotus

11 §

Asumismenojen omavastuuosuus

Asumismenojen omavastuuosuus muodostuu perusomavastuusta ja lisäomavastuusta.

Perusomavastuu on 491,51 euroa vuodessa.

Lisäomavastuu on 41,3 prosenttia siitä vuositulon osasta, joka ylittää 7 415 euroa. Avio- tai avoliitossa olevan henkilön lisäomavastuu on 41,3 prosenttia siitä puolisoitten yhteensä lasketun vuositulon osasta, joka:

1) ylittää 10 637 euroa, jos toisella puolisoilla ei ole oikeutta eläkkeensaajan asumistukeen; tai

2) ylittää 12 106 euroa, jos molemmilla puolisoilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2020.

Eläkkeensaajan asumistuki tarkistetaan tämä lain mukaiseksi tämän lain voimaantulon jälkeen seuraavan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaisen tarkistuksen yhteydessä.

5.

Laki

maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 31 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1293/2007, uusi 5 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

31 §

31 §

Luopumistuen täydennysosa

Luopumistuen täydennysosa

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, muutetaan luopumistuen täydennysosaa 1 päivänä tammikuuta 2020 saavan tai siihen oikeutetun henkilön täydennysosan määrä mainitusta ajankohdasta lukien kansaneläkelain 19 §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa luopumistuen täydennysosa muutetaan tämän lain mukaiseksi 1 päivästä tammikuuta 2020 ilman hakemusta. Maatalousyrittäjien eläkelaitos antaa muutoksesta päätöksen eläkkeensaajan pyynnöstä. Täydennysosaa ei muuttamisen yhteydessä tarkisteta.

6.

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) 19 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1162/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §

19 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, muutetaan luopumistuen täydennysosaa 1 päivänä tammikuuta 2008 saavan henkilön täydennysosa mainitusta ajankohdasta kansaneläkelain 19 §:n mukaisesti.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, muutetaan luopumistuen täydennysosaa 1 päivänä tammikuuta 2020 saavan henkilön täydennysosa mainitusta ajankohdasta lukien kansaneläkelain 19 §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa luopumistuen täydennysosa muutetaan tämän lain mukaiseksi 1 päivästä tammikuuta 2020 ilman hakemusta. Maatalousyrittäjien eläkelaitos antaa muutoksesta päätöksen eläkkeensaajan pyynnöstä. Täydennysosaa ei muuttamisen yhteydessä tarkisteta.